

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА УМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ СТАТИСТИКИ

Бражна Л. В.,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування;
Київський кооперативний інститут бізнесу і права

У сучасну епоху цифрових трансформацій статистика як галузь знань зазнає значних змін, пов'язаних із впровадженням новітніх технологій обробки, аналізу та поширення даних. В Україні цей процес відбувається, незважаючи на воєнний стан, на тлі загальної діджиталізації державного управління та економіки.

Підґрунтям такого реформування статистичної діяльності стало прийняття Програми розвитку офіційної статистики до 2028 року, яка відповідає за нормативно-правове забезпечення змін у діяльності органів державної статистики, впровадження в країні Кодексу практики європейської статистики та реформування національної статистичної системи у відповідності з Фундаментальними принципами офіційної статистики [1]. Програмою передбачено виконання конкретних заходів згідно плану у відведений період часу, за визначеними напрямками розвитку офіційної статистики.

Прагнучі до членства в Європейському Союзі (ЄС), Україна повинна узгодити свою статистичну діяльність із принципами та стандартами ЄС, зокрема вимогами ESS (European Statistical System). Європейська система статистики – це комплекс інституцій та процедур, які забезпечують збір, обробку, аналіз і поширення порівняльних статистичних даних у державах-членах ЄС. *Це потребує таких змін:*

- технічної модернізації, а саме оновлення інфраструктури для збору, обробки та аналізу статистичних даних в окремих регіонах;
- фінансування впровадження сучасних систем автоматизації;
- підвищення захисту персональних даних для забезпечення відповідності нормативам ЄС у сфері конфіденційності інформації, зокрема Загального регламенту про захист даних (GDPR);
- підвищення цифрової грамотності як працівників статистичних установ, так і респондентів;
- модернізація програмного забезпечення та навчання персоналу;
- підвищення вимог до якості та достовірності статистичних даних потребує вдосконалення методологічної бази та професійної підготовки працівників.

Для реалізації цих змін необхідно зробити наступні кроки:

➤ **по-перше**, сучасна статистика вимагає висококваліфікованих фахівців із глибокими знаннями у галузі теорії і методології. *Підвищення рівня цифрової грамотності персоналу сприяє:*

- методологічна підготовка кадрів: знання сучасних статистичних методів, зокрема аналізу великих даних (Big Data), машинного навчання;
- цифрові навички: робота з програмними продуктами для аналізу даних, базами даних та хмарними платформами;
- знання міжнародних стандартів: гармонізація статистичних методів і підходів із вимогами Європейської статистичної системи (ESS);
- міждисциплінарний підхід: здатність використовувати статистичні методи для аналізу даних у різних галузях – економіці, медицині, екології, соціології.

Таким чином, слід переглядати і орієнтувати освітні програми у закладах вищої освіти у напрямку поглибленого вивчення міжнародних стандартів статистики (Кодекс практики європейської статистики [2], інші методологічні документи); впроваджувати курси по роботі з великими даними, алгоритмами штучного інтелекту та машинного навчання; освітні програми мають бути спрямовані на інтеграцію статистики з іншими галузями знань (економікою, медициною); впровадження дуальної форми навчання. Це дозволить поєднати академічну підготовку з практичною діяльністю в органах статистики, наукових установах та бізнес-компаніях, що забезпечить здобувачів досвідом застосування теоретичних знань у реальних умовах. Крім того, для навчання слід використовувати онлайн-платформи для навчання (Coursera, edX) та впроваджувати цифрові лабораторії для обробки статистичних даних - залучення симуляційних платформ для моделювання статистичних процесів сприяє формуванню практичних навичок. Організація програм підвищення кваліфікації, орієнтованих на новітні методи аналізу даних, має бути пріоритетом для органів державної статистики та академічних установ. Академічна спільнота має відігравати провідну роль у формуванні сучасних підходів до навчання, впроваджуючи інноваційні методи викладання та актуалізуючи зміст освітніх програм відповідно до міжнародних стандартів.

➤ **по-друге**, посилити роль держави щодо акумуляції фінансових ресурсів для подальшої автоматизації збору статистичних даних. Законодавчо передбачено впровадження веб-порталу офіційної статистики [1] Важливим кроком є об'єднання статистичних та адміністративних даних, що зберігаються в державних реєстрах і базах. Такий підхід дозволить уникнути дублювання інформації, зменшити навантаження на респондентів і підвищити точність статистичних оцінок.

Використання веб-інтерфейсів та мобільних додатків для збору статистичної інформації сприяє розширенню охоплення респондентів, скороченню витрат часу та фінансових ресурсів. Такі онлайн-інструменти забезпечують прямий зворотний зв'язок із респондентами, що підвищує якість отриманих даних.

Застосування технологій машинного навчання, штучного інтелекту та Big Data дозволяє автоматизувати аналіз великих масивів даних, забезпечуючи точність отриманої інформації. Зокрема, сучасні технології обробки даних можуть використовуватись для автоматичного очищення, класифікації та

верифікації даних. Використання хмарних платформ сприятиме зниженню витрат на технічне забезпечення, спрощенню доступу до даних та підвищенню їхньої доступності для користувачів. Застосування цифрових платформ для збору статистичних даних дозволяє інтегрувати різні джерела інформації (державні реєстри, дані підприємств, соціальні опитування) в єдину систему. Такі платформи забезпечують зниження людського фактору в обробці інформації, що мінімізує ризик виникнення помилок. Впровадження технологій моніторингу даних у режимі реального часу дозволить збирати та обробляти дані в режимі реального часу, що є важливим для соціально-економічного прогнозування та реагування на кризові ситуації. Її впровадження сприятиме підвищенню відкритості і доступності статистичної інформації, забезпеченню прозорості та довіри до неї, як з боку громадян, так і міжнародних партнерів.

➤ **по-третє**, подальша трансформація законодавчої сфери, таким кроком було введення Закону України «Про офіційну статистику» [3], який став основою правового регулювання статистичної діяльності в Україні та визначив напрямок інтеграції до європейської системи статистики. Закон відповідає ключовим положенням Регламенту (ЄС) № 223/2009, який встановлює основи європейської статистики. В документі, вперше на законодавчому рівні, закріплено принципи захисту конфіденційності персональних даних респондентів відповідно до міжнародних стандартів. Даний законопроект враховує зобов'язання України за Угодою про асоціацію з ЄС щодо вдосконалення підходів до методології збору даних відповідно до європейських стандартів; передбачено взаємодію з Євростатом у межах спільних програм; закріплено зобов'язання щодо дотримання Кодексу практики європейської статистики [2]. Сприяє впровадженню заходів для імплементації європейських норм і стандартів [1].

Закон визначає Державну службу статистики України головним органом, відповідальним за координацію статистичної діяльності, включаючи впровадження стандартів Європейського Союзу, *також передбачено:*

- контроль за якістю статистичних даних;
- забезпечення сумісності національної статистики з даними ESS.

Положення Закону «Про офіційну статистику» сприяє гармонізації національної статистичної системи з міжнародними та європейськими нормами і стандартами; визначає необхідність застосування міжнародних класифікацій, стандартів і методології, *зокрема:*

- Європейської системи рахунків (ESA 2010) для гармонізації макроекономічної статистики;
- класифікацій, узгоджених із міжнародними стандартами, такими як NACE Rev. 2 для видів економічної діяльності.

Україна прагне до інтеграції національної статистичної системи в спільну інформаційну інфраструктуру ESS, що включає обмін даними через платформи Євростату. Державна служби статистики повинно активно співпрацювати з Євростатом, беручи участь у спільних проектах технічної допомоги, зокрема

Тwinning та інших програмах ЄС, спрямованих на вдосконалення статистичної системи.

Інтеграція України в європейську систему статистики є багатовекторним процесом, що включає адаптацію нормативно-правової бази, гармонізацію методології, технічну модернізацію та забезпечення сумісності статистичних даних.

На підставі вищезазначеного, можна зробити висновок, що незважаючи на виклики, які має країна у період війни, пріоритетним напрямком розвитку України є: інтегруватися до глобальної інформаційної спільноти.

Список використаних джерел

1. Програма розвитку офіційної статистики до 2028 р: Постанова Кабінету Міністрів України №989 від 15.09.2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2023-%D0%BF#Text>

2. Кодекс практики європейської статистики: Комітет Європейської статистичної системи від 16.11.2017р. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5921861/KS-32-11-955-EN.PDF/5fa1ebc6-90bb-43fa-888f-dde032471e15>

3. Про офіційну статистику: Закон України від 16.08.2022р. №2524-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text>